

O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH

*Obidova Nigora**Toshkent kimyo xalqaro Universiteti, Turizm fakulteti, talabasi*

ANNOTATSIYA

O'zbekistonda turizmni isloh qilish to'g'risidagi ma'lumotnomada mamlakatning strategik islohotlar, infratuzilmani rivojlantirish va investitsiyalarni rag'batlantirish orqali turizm industriyasini jonlantirish bo'yicha olib borilayotgan keng qamrovli sa'y-harakatlari yoritilgan. Ushbu maqolada islohot jarayonining asosiy maqsadlari, tashabbuslari va natijalarining qisqacha mazmuni keltirilgan bo'lib, unda O'zbekistonning raqobatbardoshlikni oshirish, xorijiy sarmoyalarni jalb etish va barqaror turizm amaliyotini rag'batlantirishga sodiqligi ta'kidlangan. So'nggi yillarda O'zbekiston o'zining turizm sohasini o'zgartirish va mintaqada o'zini asosiy yo'nalish sifatida ko'rsatish uchun dadil islohotlar dasturini boshlab yubordi. Maqolada turizm sanoatini modernizatsiya qilish va uning iqtisodiy hissasini kengaytirishga qaratilgan normativ-huquqiy islohotlar, infratuzilmani yangilash, marketing strategiyalari va salohiyatni oshirish tashabbuslari kabi asosiy e'tibor yo'nalishlari ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: turizm, madaniyat, madaniy yodgorlik, metoz, mintaq, sarmoya.

АННОТАЦИЯ

В отчете о реформе туризма в Узбекистане освещаются комплексные усилия страны по оживлению туристической отрасли посредством стратегических реформ, развития инфраструктуры и инвестиционных стимулов. Представлено краткое изложение ее инициатив и результатов, в котором подчеркивается приверженность Узбекистана повышению конкурентоспособности, привлечению иностранных инвестиций и поощрению практики устойчивого туризма запустили смелую программу реформ, чтобы утвердиться в качестве основного направления. В аннотации обозначены ключевые области внимания, такие как реформы регулирования, модернизация инфраструктуры, маркетинговые стратегии и инициативы по наращиванию потенциала, направленные на модернизацию туристической отрасли и расширение ее экономического вклада.

Ключевые слова: туризм, культура, памятник культуры, метосис, регион, инвестиции.

ANNOTATION

The report on tourism reform in Uzbekistan highlights the country's comprehensive efforts to revitalize the tourism industry through strategic reforms, infrastructure development and investment incentives a summary of its initiatives and results is presented, which emphasizes Uzbekistan's commitment to increasing competitiveness, attracting foreign investment and promoting sustainable tourism

practices launched a bold reform program to establish itself as mainstream. The abstract outlines key areas of focus such as regulatory reforms, infrastructure upgrades, marketing strategies, and capacity building initiatives aimed at modernizing the tourism industry and expanding its economic contribution.

Key words: tourism, culture, cultural monument, metosis, region, investment.

KIRISH

O'zbekistonda turizm sohasini isloh qilish so'nggi yillarda mamlakatning raqobatbardoshligini oshirish, xorijiy sarmoyalarni jalb etish va barqaror rivojlanishga ko'maklashishga qaratilgan asosiy yo'nalish bo'ldi. Keng qamrovli islohotlarni amalga oshirish turli muammolarni hal qilishga va O'zbekistonni mintaqadagi yetakchi sayyohlik yo'nalishiga aylantirish uchun imkoniyatlardan foydalanishga intildi. 2016-yilda O'zbekiston infratuzilmani modernizatsiya qilish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, madaniy merosni targ'ib qilish va xalqaro hamkorlikni kengaytirishga qaratilgan qator tashabbuslar va siyosat o'zgarishlari bilan ajralib turadigan turizm sohasini tubdan isloh qilishga kirishdi. Islohotlar kun tartibi ko'plab yo'nalishlarni o'z ichiga olgan, jumladan, me'yoriy-huquqiy bazalar, investitsiyalarni rag'batlantirish, reklama strategiyalari va turizm sohasini jonlantirish va uning to'liq salohiyatini ochish bo'yicha salohiyatni oshirishga qaratilgan sa'y-harakatlar. Islohot jarayonining asosiy maqsadlaridan biri ma'muriy tartib-qoidalarini soddalashtirish, viza tartibini soddalashtirish va turizm operatorlari va investorlar uchun umumiy biznes muhitini yaxshilashdan iborat bo'ldi. O'zbekiston turizm bilan bog'liq korxonalar uchun yanada mehmondo'st muhit yaratib, o'zgarib borayotgan bozor talablarini qondirish uchun xususiy sektor ishtirokini kengroq jalb etish, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va sayyohlik takliflarini diversifikatsiya qilishni maqsad qilgan. Bundan tashqari, islohot sa'y-harakatlari sayyohlik infratuzilmasini yangilash, aloqalarni kuchaytirish va tashrif buyuruvchilar tajribasini boyitish va ularning qolish muddatini uzaytirish uchun yangi turistik diqqatga sazovor joylarni rivojlantirishga qaratilgan. Transport tarmoqlari, turar joy ob'ektlari, madaniy ob'ektlar va dam olish maskanlariga investitsiyalar umumiy turizm qiymat zanjirini oshirish va tashrif buyuruvchilarning barqaror o'sishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, O'zbekistonda turizmni isloh qilish barqaror turizm amaliyotini ilgari surish, madaniy merosni saqlash va tabiiy ekotizimlarni muhofaza qilish muhimligini ta'kidladi. Ekologik toza turizm, jamoatchilik ishtiroki va mas'uliyatli sayohatga qaratilgan tashabbuslar turizmni rivojlantirish atrof-muhitni muhofaza qilish sa'y-harakatlariga mos kelishini va mahalliy hamjamiyatlarga foyda keltirishini ta'minlash uchun kengroq islohot dasturiga kiritilgan.[5]

Umuman olganda, O'zbekistonda turizm sohasini isloh qilish mamlakatni jahon turizm xaritasida raqobatbardosh va madaniy jihatdan jo'shqin joy sifatida qayta joylashtirishga qaratilgan strategik majburiyatni aks ettiradi. Innovatsiyalarni qo'llab-

quvvatlash, infratuzilmani yaxshilash, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va barqaror amaliyotlarni qo'llash orqali O'zbekiston o'z turizm industriyasining to'liq salohiyatini ochib berish va xalqi va tashrif buyuruvchilari uchun doimiy ijtimoiy-iqtisodiy imtiyozlar yaratishni maqsad qilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

Turizm O'zbekistonda ish o'rinlari yaratish, valyuta tushumlari va umumiy yalpi ichki mahsulot o'sishiga hissa qo'shadigan muhim iqtisodiy tarmoq hisoblanadi. Turistik faoliyatdan olinadigan daromadlar, jumladan turar joy, transport, attraksionlar va esdalik sovg'alari iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish va an'anaviy tarmoqlarga qaramlikni kamaytirishga yordam beradi. Turizm qishloq xo'jaligi va ishlab chiqarish kabi tarmoqlardan tashqari muqobil daromad manbalarini taqdim etish orqali O'zbekiston iqtisodiyotini diversifikatsiya qilishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Turizmni rivojlantirish orqali O'zbekiston iqtisodiy zaifliklarni kamaytirishi, tadbirkorlik va sarmoya uchun yangi imkoniyatlar yaratishi mumkin. Turizm O'zbekistonning boy madaniy merosi, tarixiy diqqatga sazovor joylari, an'anaviy hunarmandchiligi va mehmondo'stligini dunyoga namoyish etish uchun platforma bo'lib xizmat qiladi.[4]

Tashrif buyuruvchilar mamlakatning o'ziga xos urf-odatlarini, an'analari, musiqasi, raqslari va oshxonasi bilan tanishib, madaniy almashinuv va o'zaro tushunishni kuchaytirmoqda. O'zbekistonning madaniy va tabiiy meros ob'yektlarini asrab-avaylash va saqlashda turizm sohasi muhim rol o'ynaydi. Turizm faoliyatidan olinadigan daromad tarixiy obidalarini saqlash va ta'mirlashga, ularning kelajak avlodlar uchun uzoq umr ko'rishini ta'minlashga qayta sarmoya kiritilishi mumkin. O'zbekistondagi turizm sektori keng doiradagi shaxslar, jumladan, ekskursiya gidlari, mehmonxona xodimlari, restoran ishchilari, hunarmandlar va transport provayderlari uchun muhim ish imkoniyatlarini taqdim etadi. Ish o'rinlari va daromad keltiradigan faoliyatlar yaratish orqali turizm qashshoqlikni bartaraf etishga va turmush darajasini yaxshilashga yordam beradi. Turizm O'zbekiston uchun valyuta tushumlarining muhim manbai bo'lib, mamlakatning to'lov balansi va valyuta zaxiralariga hissa qo'shadi. Xalqaro sayyohlarni jalb qilish va turizm bilan bog'liq tovarlar va xizmatlar eksportini rag'batlantirish orqali O'zbekiston o'zining moliyaviy holatini mustahkamlashi va savdo taqchilligini kamaytirishi mumkin. Turizm O'zbekistonning qishloq va chekka hududlarida yo'ldan uzoq bo'lgan yo'nalishlarni targ'ib qilish, mahalliy hamjamiyatlarni qo'llab-quvvatlash va kam tashrif buyuradigan hududlarda infratuzilmani yaxshilash orqali rivojlanishni rag'batlantirish salohiyatiga ega. Bu mintaqaviy rivojlanishdagi nomutanosiblikni kamaytirishga va iqtisodiy manfaatlarni mamlakat bo'ylab bir tekis taqsimlashga yordam beradi. O'zbekistonda turizm sanoati barqaror amaliyotlarni, jumladan, ekologik toza turizmni, mas'uliyatli sayohatni va madaniyatni saqlashni targ'ib qilish uchun harakatlantiruvchi omil bo'lib xizmat qilishi mumkin. Barqaror turizm tamoyillarini qabul qilish orqali O'zbekiston o'z tabiiy resurslarini asrashi va atrof-muhitga salbiy ta'sirini minimallashtirishi

mumkin. Umuman olganda, turizm iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, madaniy merosni asrash, bandlik imkoniyatlarini yaratish va xalqaro hamkorlikni rivojlantirish orqali O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'zbekiston turizm sohasiga sarmoya kiritishda va o'z takliflarini kengaytirishda davom etar ekan, mamlakat barqaror rivojlanish va jahon miqyosida tan olinishi uchun turizmning afzalliklaridan yanada foydalanishi mumkin.[2]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

So'nggi yillarda O'zbekistonda turizmning iqtisodiy o'sish, aholi bandligini oshirish va madaniy almashinuv omili sifatidagi ahamiyatini e'tirof etgan holda turizm sohasini rivojlantirish va takomillashtirish bo'yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirildi. O'zbekistonda turizmni rivojlantirish bo'yicha ko'rilayotgan asosiy chora-tadbirlar qatoriga quyidagilar kiradi:

O'zbekiston turizm infratuzilmasini yaxshilashga, jumladan, yangi mehmonxonalar, dam olish maskanlari, transport inshootlari va turistik qulayliklar yaratishga katta sarmoya kiritdi. Yaxshilangan infratuzilma nafaqat tashrif buyuruvchilar tajribasini oshiradi, balki turizm sanoatiga xususiy sektor investitsiyalarini ham rag'batlantiradi.

O'zbekistonda bir qancha mamlakatlardan kelgan sayyohlar uchun vizasiz rejimlar, elektron vizalar va soddalashtirilgan viza tartib-taomillari joriy etildi, bu esa xalqaro sayohatchilarning mamlakatga borishini oson va qulayroq qilish imkonini berdi. Bu sayyohlar kelishining ko'payishiga olib keldi va turizm sohasini kuchaytirdi.[3]

O'zbekiston o'zining boy madaniy merosini, jumladan, tarixiy obidalar, me'moriy xazinalar, an'anaviy san'at va hunarmandchilikni asrab-avaylash va targ'ib qilishga e'tibor qaratdi. Meros obyektlarini tiklash va saqlash borasidagi sa'y-harakatlar O'zbekistonning madaniy maskan sifatidagi jozibadorligini oshirdi.

O'zbekiston hukumati marketing kampaniyalari, xalqaro sayyohlik yarmarkalarida ishtirok etish va turoperatorlar bilan hamkorlik qilish orqali mamlakatni sayyohlik yo'nalishi sifatida targ'ib qilish bo'yicha keng ko'lamli sa'y-harakatlarni amalga oshirdi. O'zbekistonning sayyohlik takliflari haqida xabardorlikni oshirish orqali mamlakatga tashrif buyuruvchilar soni ko'proq bo'ldi.

O'zbekiston o'zining turistik takliflarini tarixiy va madaniy diqqatga sazovor joylardan tashqari, sarguzasht turizmi, tabiatga asoslangan turizm, pazandachilik turizmi va ekoturizmni o'z ichiga olgan holda diversifikatsiya qildi. Turli xil manfaatlarni ko'zlab, O'zbekiston jahon turizm bozorining turli segmentlari uchun o'zining jozibadorligini kengaytirdi.

Hukumat sayyohlarga taqdim etilayotgan xizmatlar sifatini oshirish uchun mehmondo'stlik bo'yicha mutaxassislar, ekskursiya gidlari va xizmat ko'rsatuvchi provayderlarni tayyorlashga e'tibor qaratdi. Turizm sanoati manfaatdor tomonlarning

malaka va imkoniyatlarini oshirish orqali O'zbekiston tashrif buyuruvchilarning umumiy tajribasini oshirishni maqsad qilgan.[1]

O'zbekiston turizm infratuzilmasini rivojlantirish, yangi sayyohlik mahsulotlarini yaratish va xizmat ko'rsatish sifatini oshirish uchun xususiy sektor bilan faol hamkorlik qilmoqda. Davlat-xususiy sheriklik turizm sohasiga innovatsiyalar va sarmoya kiritishda hal qiluvchi rol o'ynadi.

XULOSA

Bu chora-tadbirlar, jumladan, O'zbekistonning mamlakatning rang-barang madaniy merosi va tabiiy go'zalligini dunyoga namoyish etuvchi barqaror va gullab-yashnayotgan turizm industriyasini rivojlantirishga intilishidan dalolat beradi. Strategik tashabbuslarni amalga oshirish va davlat tuzilmalari, xususiy sektor manfaatdor tomonlari va mahalliy hamjamiyat o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish orqali O'zbekiston Markaziy Osiyodagi yetakchi turizm yo'nalishi sifatida o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishga tayyor.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Tuxliyev I.S., Xaitboyev R., Tursunova G.R. Turizm asoslari. O'quv-uslubiy murakkab. - Samarqand, SamISI, 2013. - 372 b.[1]

2.Qudratov G.H., Pardayev M.Q., Otaboyev R. O'zbekistonda turizm salohiyati va uni rivojlantirishda davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari. // xizmat ko'rsatish va turizm sohalarini rivojlantirish: muammolar va ularning yechimlari. - T.:Iqtisodiyot va moliya, 2008. - b. 61-70.[2]

3.Hayitboyev R., Sattarov A. Turizm marshrutini ishlab chiqish texnologiyasi. Samarqand, 2011 yil.[3]

4.Matyakubov U.R. —Ekologik vaziyatni hisobga olgan holda turizmning samaradorligi takomillashtirish yo'nalishlari va istiqbollari mavzusida. nomzodlik dissertatsiyasining konspekti. – Samarqand, 2011. – 12 b.[4]

5.Halikulov A.N. —Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatish sifati va samaradorligini oshirish imkoniyatlar dissertatsiya konspekti. Abstrakt. – Samarqand, 2010. – 25 b.[5]